

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 398/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Martinou Gombosovou, Floriánska 16, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní vedenom pod sp. zn. 8T/37/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (pôvodne Okresného súdu Košice I) v konaní vedenom pod sp. zn. 8T/37/2020. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal mu finančné zadostučinenie vo výške najmenej 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.
2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a predloženého súdneho spisu vyplýva, že 4. decembra 2020 bola okresnému súdu doručená obžaloba na sťažovateľa pre podozrenie zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), b), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a j) Trestného zákona.
3. Ku dňu podania ústavnej sťažnosti sťažovateľa mestský súd (ako súd prvej inštancie od 1. júna 2023) vo veci nerozhodol.

II. Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že v situácii, keď ošetrojúci lekár, dvaja znalci a posudkový lekár Sociálnej poisťovne nezávisle od seba skonštatovali u neho vážnu duševnú poruchu, pre ktorú bola schopnosť ovládať jeho konanie vymiznutá a schopnosť rozpoznať protiprávnosť jeho konania bola podstatne zmenšená a pre ktorú dostal invalidný dôchodok, je proti nemu naďalej vedené trestné konanie a právoplatné rozhodnutie vo veci je vzhľadom na pribratie znaleckého ústavu súdom v nedohľadne. Z aktuálnych záverov znaleckého skúmania duševného stavu sťažovateľa je zrejmé, že sa dopúšťal spoločensky neprijateľného správania výlučne z dôvodu a pod vplyvom duševnej poruchy, čo mu nemôže byť z objektívneho dôvodu na ťarchu, výrazne sa znížila aj kvalita jeho života – rozpadlo sa mu manželstvo a následne súd na návrh manželky jeho manželstvo rozviedol, bol mu uložený zákaz vstupu do nehnuteľnosti, v ktorej žil s manželkou, bol mu uložený zákaz stretávať sa s manželkou a deťmi, bol bez práce a bez príjmu a popritom bolo a stále je proti nemu vedené trestné konanie pre násilný trestný čin, ktorý nepochybne je vnímaný spoločnosťou veľmi negatívne.

5. Sťažovateľ podal sťažnosť na nečinnosť na nadriadenom súde v súlade s § 55 ods. 3 Trestného poriadku, avšak neúspešne.

6. Zložitosť veci nepovažuje sťažovateľ za skutočnosť, ktorá by výraznou mierou prispela k priet'ahom v napadnutom konaní. Mestský súd má posúdiť „len“ skutočnosť, či je sťažovateľ trestne zodpovedný alebo nie je. V napadnutom konaní bolo možné docieľiť vypracovanie znaleckého posudku skôr ako za 12 mesiacov od pribratia znalca a zároveň ak by mestský súd namiesto pribratia ústavu, pristúpil k výsluchu oboch znalcov, tí by už boli vypočutí a napadnuté konanie skončené. Následné pribratie znaleckého ústavu súdom, pričom v spise sa nachádzajú už dva znalecké posudky znalcov z odboru psychiatrie, ktoré totožne potvrdzujú prítomnosť duševnej choroby sťažovateľa (už v čase spáchania skutku), považuje sťažovateľ za ďalšie neprimerané predlžovanie napadnutého konania, a tým ďalší priet'ah v konaní. Podľa názoru sťažovateľa neexistujú žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že sám sťažovateľ svojim správaním akokoľvek prispel k priet'ahom v konaní, keďže poskytuje súdu potrebnú súčinnosť. Postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu) považuje za neefektívny, keďže od podania obžaloby uplynulo viac ako 3 a pol roka.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na rozhodnutie v primeranej lehote.

8. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť [napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08] a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

10. Pre účely predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti si ústavný súd vyžiadal súdny spis, s ktorého obsahom sa dôkladne oboznámil. Súčasťou súdneho spisu (a aj príloh predložených sťažovateľom) je aj uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 7Ntro/1/2024-1066 z 11. apríla 2024, ktorým bola podľa § 55 ods. 5 písm. a) Trestného poriadku zamietnutá sťažnosť sťažovateľa na nečinnosť mestského súdu v napadnutom konaní. V rámci odôvodnenia predmetného uznesenia krajský súd chronologicky zhrnul postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní takto: „od prijatia obžaloby okresným súdom teda od 4.12.2020 po naštudovaní trestnej veci určil termín hlavného pojednávania na deň 18.5.2021, na ktorom vypočul obžalovaného a svedkyňu [REDAKOVANÉ]. Následne bol vytýčený vo veci nový termín HP na deň 23.6.2021, na ktorom vypočul svedka [REDAKOVANÉ]. Hlavné pojednávanie určené na deň 29.9.2021 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti sudcu JUDr. Andreja Mitterpáka a hlavné pojednávanie bolo odročené na deň 3.11.2021. Hlavné pojednávanie vytýčené na deň 3.11.2021 bolo odročené na neurčito, a to z dôvodu pribratia do konania znalca z odboru psychiatria vzhľadom na predloženú lekársku správu JUDr. MUDr. Jána Uhrína. Dňa 8.12.2021 bol uznesením Okresného súdu Košice I pribratý do konania znalec Doc. MUDr. Ivan Dóci, PhD., voči ktorému poškodená strana podala sťažnosť.

Ďalší termín hlavného pojednávania vytýčený na deň 14.12.2021 bol zrušený z dôvodu ospravedlnenia znalkyne MUDr. Kornélie Fabišikovej z dôvodu mimoriadnej pracovnej zaneprázdnenosti. Následne uznesením Krajský súd v Košiciach sp. zn. 8Tos/6/2022 dňa 7.2.2022 rozhodol o podanej sťažnosti poškodenej v zmysle § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Pokiaľ ide o znalecký posudok, na vypracovanie ktorého bol pribratý znalec Doc. MUDr. Ivan Dóci, PhD. uvedenému znalcovi bol zapožičaný spisový materiál, ktorý bol vrátený konajúcemu súdu dňa 9.12.2022 spolu s vypracovaným znaleckým posudkom č. 30/2022.

Dňa 31.1.2023 na hlavnom pojednávaní bol zo strany prokurátora podaný návrh na pribratie do konania znalecký ústav za účelom odstránenia odlišných záverov, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením sp. zn. 8T/37/2020 zo dňa 9.3.2023 a voči ktorému podal obžalovaný sťažnosť, o ktorej Krajský súd v Košiciach rozhodol uznesením sp. zn. 8Tos/32/2023 zo dňa 22. mája 2023, keď podľa § 194 ods. 1 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie.

Dňa 18.10.2023 obžalovaný vyjadril súhlas s pokračovaním trestného konania pred zákonným sudcom JUDr. Jánom Poprockým na prvostupňovom súde, keďže došlo k zmene v zložení senátu, z dôvodu odchodu do dôchodku JUDr. Andreja Mitterpáka, pričom z dôvodu neprítomnosti predvolaných znalcov konajúci súd hlavné pojednávanie odročil na deň 17.1.2024.

Na hlavnom pojednávaní konanom dňa 17.1.2024 bol vypočutý znalec Doc. MUDr. Ivan Dóci, PhD. k záverom znaleckého posudku č. 30/2022, pričom z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti znalkyne MUDr. Kornélie Fabišikovej bolo hlavné pojednávanie odročené na deň 29.2.2024.

Dňa 29.2.2024 bolo prvostupňovému súdu oznámené cestou MUDr. Kornélie Fabišikovej, že z dôvodu kolízie termínov sa uvedeného dňa nemôže zúčastniť hlavného pojednávania. Z uvedeného dôvodu bol určený nový termín hlavného pojednávania a to dňa 28.3.2024, z ktorého sa znalkyňa opakovane ospravedlnila, a to z dôvodu náhleho chirurgického zákroku.

V trestnej veci je určený termín hlavného pojednávania dňa 6.6.2024.

Z predloženého spisového materiálu je teda nepochybné, že vo veci je určený termín hlavného pojednávania na deň 6.6.2024. Z predchádzajúcich termínov hlavných pojednávanií vyplýva, že konajúci súd koná tak, aby bol náležitým spôsobom zistený skutkový stav veci - vypočítím obžalovaného, svedkov, znalcov pričom je zrejmé, že predseda senátu JUDr. Ján Poprocký z objektívnych príčin nemohol vykonať hlavné pojednávania z dôvodu ospravedlnenia znalkyne MUDr. Kornélie Fabišikovej.

Nadriadený krajský súd po preskúmaní trestnej veci na podklade argumentov na nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Tr. por. obžalovaného [REDAKOVANÉ] dospeť k záveru, že aj keď sa obžalovanému [REDAKOVANÉ] môže javiť, že súd prvého stupňa koná nesústredene a neefektívne, toto nadriadeným súdom zistené nebolo, a preto ním podanú sťažnosť v zmysle § 55 ods. 5 písm. a) Tr. por. ako nedôvodnú zamietol, teda že nedošlo k zavineným priet'ahom zo strany súdu. "

11. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o trestnoprávných záležitostiach predstavuje vždy určitý stupeň faktickej zložitosti súvisiaci najmä s rozsahom potrebného dokazovania a nevyhnutnosťou znaleckého dokazovania. Tak to je aj vo veci sťažovateľa, keď prioritnou otázkou doterajšieho postupu mestského súdu je posúdenie duševného stavu sťažovateľa (obžalovaného), a to znaleckým dokazovaním.

12. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

13. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na celkovú dĺžku napadnutého konania a všetky okolnosti daného prípadu. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

14. Vo veci sťažovateľa bol už v prípravnom konaní vypracovaný psychiatrický znalecký posudok MUDr. Kornéliou Fabišikovou. Po podaní obžaloby bol sťažovateľ hospitalizovaný a prepustený z II. psychiatrickej kliniky Košice a vzhľadom na vtedy zistenú diagnózu sa zákonný sudca obrátil na MUDr. Fabišíkovú s požiadavkou doplnenia znaleckého posudku. Keďže znalkyňa uviedla, že doplnenie posudku nie je možné a na posúdenie duševného stavu sťažovateľa je potrebné pribrať do konania iného znalca, mestský súd uznesením z 8. decembra 2021 pribral do napadnutého konania súdneho znalca doc. MUDr. Ivana Dóciho, PhD., ktorý vypracovaný znalecký posudok predložil súdu až 9. decembra 2022. V dôsledku rozporov v uvedených znaleckých posudkoch pristúpil mestský súd k pribratiu znaleckého ústavu do konania, čo však krajský súd ako sťažnostný súd vyhodnotil ako predčasné, a preto nariadil mestskému súdu pokúsiť sa odstrániť rozpory

výsluchom oboch znalcov a až v prípade, že sa ich nepodarí dostatočne vysvetliť a odstrániť, bude potrebné pristúpiť k pribratiu znaleckého ústavu (uznesenie krajského súdu z 22. mája 2023). K výsluchu súdneho znalca doc. MUDr. Ivana Dóciho, PhD., došlo na hlavnom pojednávaní 17. januára 2024 a vzhľadom na pracovnú zaťaženosť znalkyne MUDr. Fabišíkovej k jej výsluchu pristúpil mestský súd až na hlavnom pojednávaní konanom 6. júna 2024. Keďže sa rozpory v podaných znaleckých posudkoch odstrániť nepodarilo, pričom na hlavnom pojednávaní 6. júna 2024 bol oznámený ďalší znalecký posudok vypracovaný MUDr. Silviou Žofčákovou, pristúpil mestský súd pre objektívne posúdenie veci opätovne k pribratiu znaleckého ústavu do konania (uznesenie mestského súdu z 12. júna 2024). Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodne sťažnostný súd.

15. Zohľadňujúc už uvedené, ústavný súd dospel k záveru (totožnému ako krajský súd v bode 10 tohto odôvodnenia), že postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní (body 11 a 15 tohto odôvodnenia) vzhľadom na posudzovanie otázky duševného stavu sťažovateľa, na ktorej objasnenie sú potrebné odborné znalosti, pričom zodpovedanie tejto otázky sa javí v predmetnej veci zložitejšie (s poukazom na nejednotnosť a počet predložených znaleckých posudkov), a jeho celková dĺžka v trvaní 3 rokov a 8 mesiacov je stále v rámci ústavnej akceptovateľnosti. Vo veci sťažovateľa nedošlo k takej intenzite zásahu do jeho práv zo strany mestského súdu, ktorá by zodpovedala ústavne relevantnému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

16. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu